

PROFESOR LEON STANIEWICZ – HONOROWY DZIEKAN WYDZIAŁU ELEKTRYCZNEGO I ZAŁOŻYCIEL KATEDRY ELEKTROTECHNIKI TEORETYCZNEJ

Kazimierz JAKUBIUK¹, Ryszard ROSKOSZ²

1. Politechnika Gdańska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki
tel.: 58 347 1835 e-mail: kazimierz.jakubiuk@pg.edu.pl
2. Politechnika Gdańska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki
e-mail: ryszard.roskosz@wp.pl

Streszczenie: Przedstawiono skrócony, bogaty życiorys wybitnego elektryka Leona Staniewicza, profesora Instytutu Elektrotechnicznego oraz Instytutu Inżynierów Cywilnych w Petersburgu, Politechniki Warszawskiej i Politechniki Gdańskiej. Podano opis różnych okresów w życiu Profesora powiązanych z historią Polski. Szczególną uwagę poświęcono działaniom prof. L. Staniewicza w Politechnice Gdańskiej, która 75 lat temu stała się uczelnią polską i w związku z brakiem kadry naukowo-dydaktycznej musiała sprostać wyzwaniom odbudowywanego ze zniszczeń wojennych kraju. Przedstawiono również sylwetki następców Profesora Staniewicza w Katedrze Elektrotechniki Teoretycznej.

Słowa kluczowe: wybitni uczeni, życiorysy, historia uczelni technicznych.

1. OKRES DO 1919 ROKU

Leon Jan Bolesław Staniewicz (rys. 1) urodził się 21 grudnia 1871 roku w Petersburgu. Jego matką była Matylda z Lubańskich, córka pułkownika wojsk polskich, emigranta z 1831 roku, pochodzącego z ziemi wileńskiej, ojciec Jan, polski działacz patriotyczny, pochodził z ziemi kowieńskiej.

Rys. 1. Fotografia Prof. Leona Staniewicza

Leon Staniewicz zdobył gruntowne wykształcenie w dziedzinie matematyki i elektrotechniki i wcześniej poświęcił się pracy naukowej [2, 6]. Po ukończeniu w roku 1890 niemieckiego gimnazjum klasycznego w Petersburgu rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-Fizycznym Uniwersytetu Petersburskiego. Ukończył je w 1894 roku napisaną w języku rosyjskim rozprawą pt. „Zjawisko Thomsona w związku z innymi zjawiskami termo-

elektrycznymi”, która była początkiem jego drogi naukowej w dziedzinie elektrotechniki. Po ukończeniu studiów na tym uniwersytecie zdobył uznanie profesora fizyki Bergmana i został zatrudniony w Katedrze Fizyki.

Specjalizując się w tym czasie z elektryczności i magnetyzmu wygłosił wiele referatów w Petersburskim Towarzystwie Fizyko-Chemicznym.

Предъявитель сего Левъ Ивановичъ Станевичъ Русско-Католическаго исповѣданія, родившійся 8 Декабря 1871 года и окончившій въ 1903 году полный курсъ наукъ въ Электротехническомъ Институтѣ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА III, на основаніи ВЫСОЧАЙШЕ утвержденного 4-го Іюня 1899 года Положенія объ этомъ Институтѣ, сообразно успѣхамъ выпускнаго испытанія, удостоенъ Советомъ Института 29 Мая 1903 года званія Инженеръ-Электрика перваго разряда, въ удостовѣреніе чего данъ ему, Станевичу, отъ Электротехническаго Института ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА III сей дипломъ.

С.-Петербургъ, 3/Мая 1903 г.

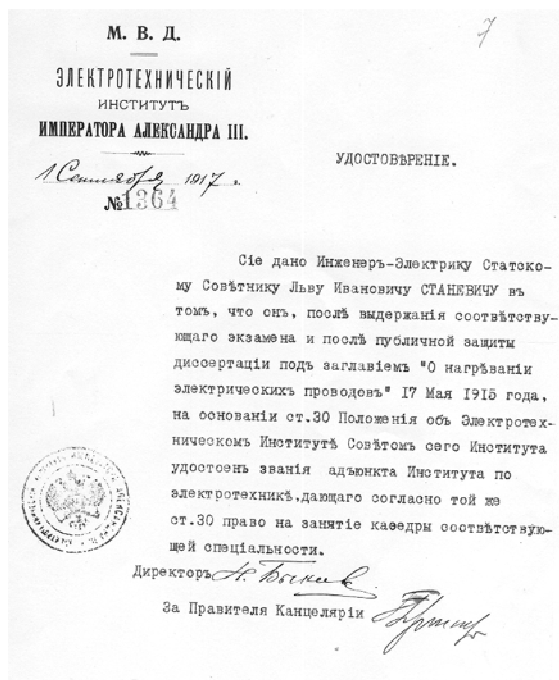
Rys. 2. Strona tytułowa i treść dyplomu inżyniera elektryka Leona Staniewicza, wydane przez Instytut Elektrotechniczny im. Cara Aleksandra III w 1903 roku [2]

W 1900 roku Leon Staniewicz podjął studia w Instytucie Elektrotechnicznym w Petersburgu, podówczas w jednej z najznamienitszych uczelni elektrotechnicznych na świecie, które ukończył z pierwszą lokatą w roku 1903, uzyskując dyplom inżyniera elektryka.

W roku 1915 po zdaniu odpowiednich egzaminów i publicznej obronie rozprawy pt. „O nagrzewaniu się przewodników elektrycznych” otrzymał w Instytucie Elektrotechnicznym w Petersburgu stopień naukowy adiunkta elektrotechniki, który na technicznych uczelniach Rosji był odpowiednikiem stopnia doktora naukowego na uniwersytetach. Leon Staniewicz został pierwszym Polakiem doktorem nauk elektrotechnicznych.

Leon Staniewicz w swojej długiej karierze dydaktycznej (1894–1919) pełnił wiele funkcji poczynając od stanowiska asystenta w Katedrze Fizyki Uniwersytetu Petersburskiego i docenta w Katedrze Matematyki Instytutu Politechnicznego doszedł do stanowiska profesora i kierownika Katedry Matematyki w Instytucie Cywilnych Inżynierów w Petersburgu, a potem profesora i prorektora (1918–1919) w Instytucie Elektrotechnicznym.

Prof. L. Staniewicz brał czynny udział w życiu petersburskiej Polonii i działalności Rzymskokatolickiego Towarzystwa Dobroczynności. Doprowadził do otwarcia kilku szkół elementarnych w Petersburgu. Był członkiem zarządu Towarzystwa Inżynierów Elektryków oraz zarządu Związku Polskich Lekarzy i Przyrodników (1907–1918). W październiku 1918 roku został na krótko aresztowany zapobiegawczo, gdy władze obawiały się rozruchów w pierwszą rocznicę rewolucji bolszewickiej. Jeszcze w lipcu 1919 roku brał udział w naradach działaczy polonijnych u arcybiskupa Jana Cieplaka, a jesienią opuścił Petersburg.

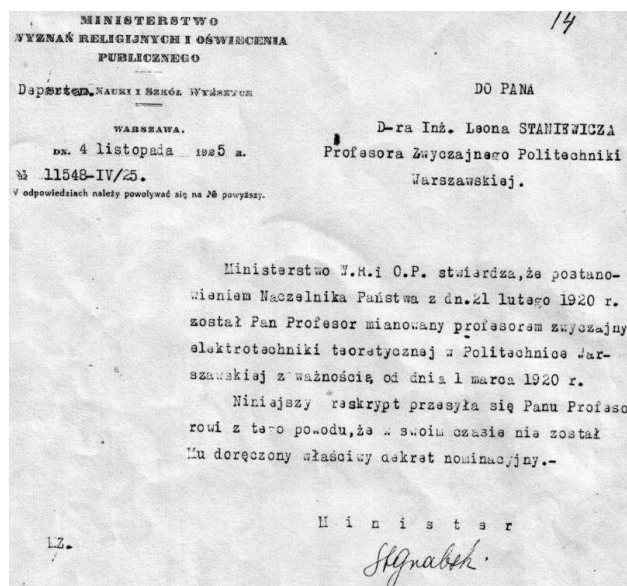

Rys. 3. Zaświadczenie o publicznej obronie rozprawy Leona Staniewicza i otrzymaniu tytułu adiunkta w Instytucie Elektrotechnicznym w Petersburgu w 1915 r. [2]

2. OKRES 1919–1945

Profesor Leon Staniewicz wrócił do odrodzonej Polski w listopadzie 1919 roku i został mianowany przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego profesorem zwyczajnym, a w marcu 1920 otrzymał Katedrę Elektrotechniki

Teoretycznej na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki Politechniki Warszawskiej.

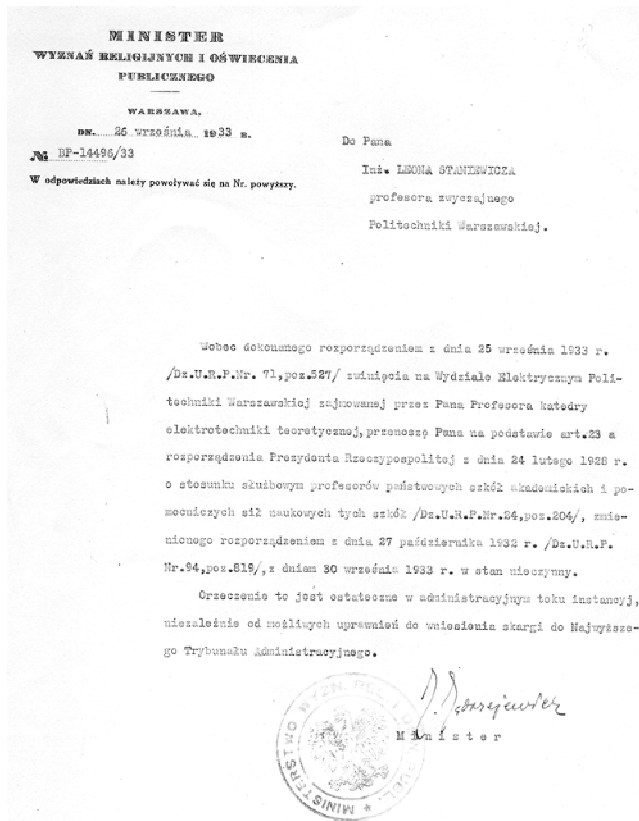

Rys. 4. Pismo Ministra Stanisława Grabskiego o mianowaniu przez Naczelnika Państwa prof. Leona Staniewicza na profesora zwyczajnego Politechniki Warszawskiej [2]

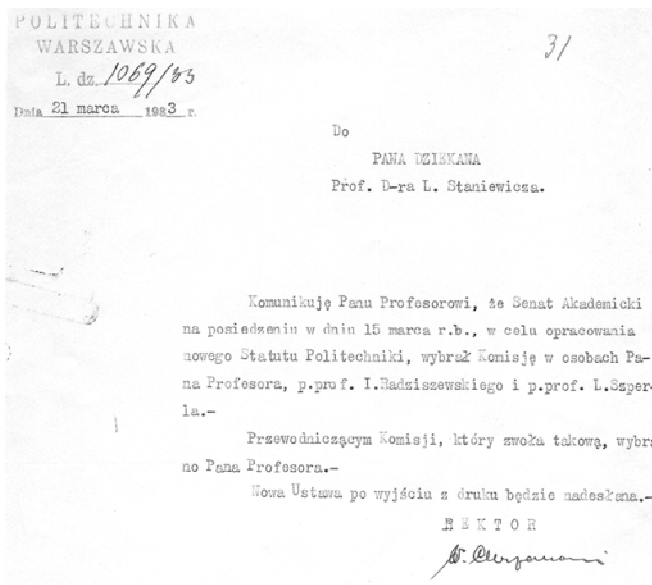
W czerwcu 1921 roku został wydzielony Wydział Elektrotechniczny, który w roku 1924 zmienił na istniejącą do dziś nazwę na Wydział Elektryczny, a jego pierwszym dziekanem został prof. Leon Staniewicz. Profesor był jednym z głównych organizatorów Wydziału oraz Politechniki Warszawskiej. Piastował kilkakrotnie stanowisko dziekana i dwukrotnie godność rektora Uczelni w latach 1921–1922 i 1922–1923. Będąc rektorem uczelni uzyskał dla niej prawo nadawania stopni naukowych, a kadry Politechniki obsadzał wysokiej klasy specjalistami. Wniósł w rozwój Politechniki Warszawskiej cenne doświadczenia, zdobyte w czasie pracy w Uniwersytetach w Petersburgu.

Po procesie brzeskim Profesor (1933 r.) podpisał protest brzeski, co ówczesne władze kwalifikowały jako niedopuszczalne przewinienie, wszakże nie przyznając się do tego. Aby Profesora przenieść w stan nieczynny, sanacyjny minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Janusz Jędrzejewicz decyzją z 26 września 1933 r. zlikwidował Katedrę Elektrotechniki Teoretycznej na Wydziale Elektrycznym. Pół roku wcześniej (15 marca 1933) Senat Politechniki wybrał komisję do opracowania nowego statutu uczelni, a na jej przewodniczącego powołał dziekana Wydziału Elektrycznego – prof. Leona Staniewicza.

Do wybuchu II wojny światowej Profesor prowadził jeszcze wykłady z zakresu instalacji elektrycznych na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej, jednak głównie zajmował się pracą naukową w zakresie elektrotechniki. W roku 1935 wydany został jego fundamentalny podręcznik „Teoria prądów zmiennych”, wznowiony w latach 1946–1947 przez Wydawnictwo Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Gdańskiej i nagrodzony w 1950 r. przez Warszawskie Towarzystwo Naukowe. Profesor był pionierem badań nad teorią prądów zmiennych, napisał kilka skryptów i podręczników z zakresu elektrotechniki oraz kilkanaście artykułów w Przeglądzie Elektrotechnicznym na temat kabli wysokiego napięcia, obliczania linii długich oraz stanu badań elektrotechnicznych w Polsce.

Rys. 5. Pismo Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Janusza Jędrzejewicza o przeniesieniu prof. L. Staniewicza w stan nieczynny [2]

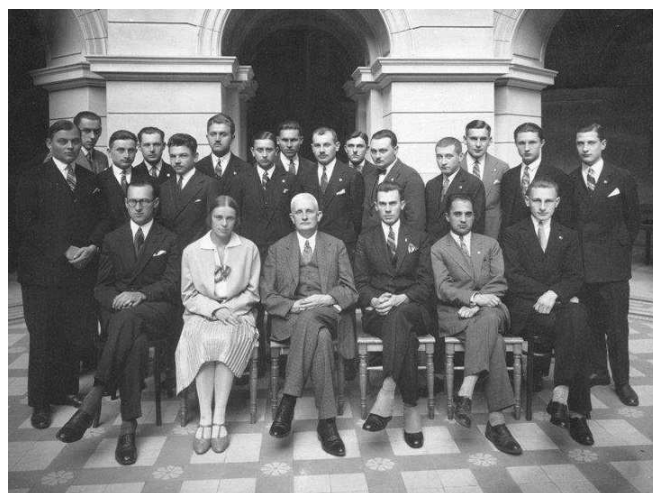

Rys. 6. Pismo Rektora PW o wyborze przez Senat Akademicki prof. L. Staniewicza na przewodniczącego Komisji dla opracowania nowego Statutu Politechniki Warszawskiej [2]

Profesor Leon Staniewicz był aktywnym członkiem Stowarzyszenia Elektryków Polskich, a w latach 1929–1933 był członkiem jego Zarządu Głównego. W 1932 roku nadano Profesorowi godność członka Honorowego SEP „za ofiarą i owocną pracę w dziedzinie polskich przepisów elektrotechnicznych”. W dwudziestą rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości (1938 r.) za wybitne zasługi na polu nauki Profesor został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Rys. 7. Członkowie Komisji powołanej przez MPiT do odbioru stacji radiotelegraficznej w Boernerowie. Od lewej: inż. Splawa Neyman, prof. Roman Trechciński, prof. Leon Staniewicz, kpt inż. Janusz Groszkowski – październik 1923 rok [6]

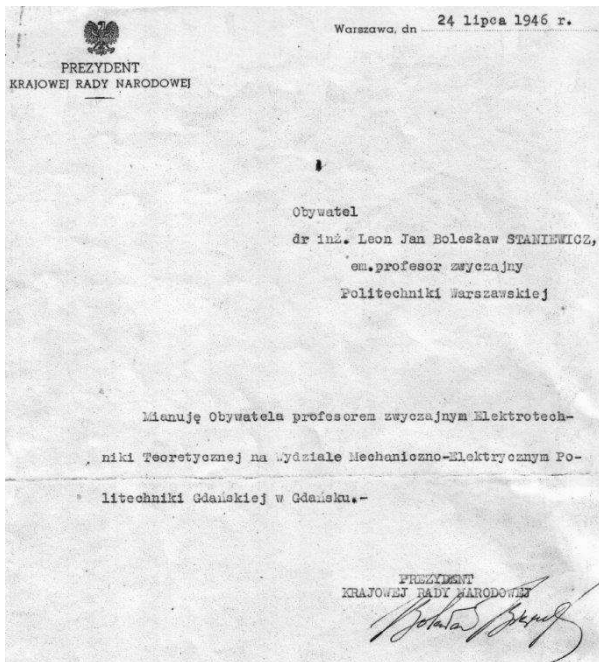

Rys. 8. Zarząd oraz członkowie Koła Elektryków, rok akademicki 1928/29, Politechnika Warszawska, 14 października 1929 roku; centralną postacią jest Profesor Leon Staniewicz. Po jego lewej stronie Przewodniczącą Koła Konstancy Mauberg [6]

W czasie okupacji niemieckiej Profesor z rodziną mieszkał w Warszawie, skąd w 1944 roku został wypędzony przez Niemców. Przebywał przez jakiś czas w obozie w Pruszkowie, a po zwolnieniu w roku 1944 zamieszkał w Milanówku k. Warszawy. Tam wspólnie z Rektorem Uniwersytetu Warszawskiego prof. Włodzimierzem Antoniewiczem stanął na czele organizacji, pod firmą Rady Głównej Opiekuńczej, mającej na celu niesienie pomocy wypędzonym z Warszawy, a zwłaszcza pracownikom naukowym. Pod koniec 1944 roku Profesor znalazł się wraz z rodziną w Zakopanem, gdzie przebywał do sierpnia 1945 r.

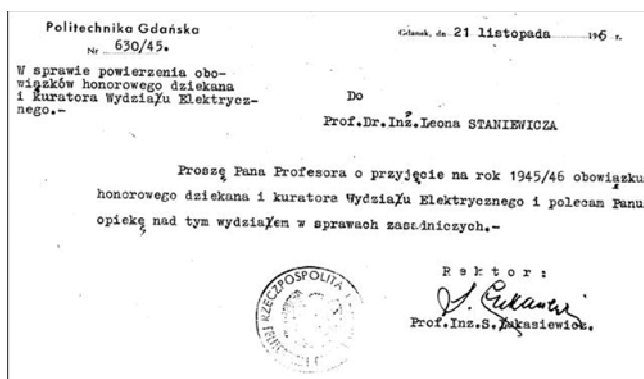
3. OKRES PO 1945 ROKU

Tuż po wyzwoleniu pod koniec sierpnia 1945 roku prof. Leon Staniewicz przybył do Politechniki Gdańskiej, gdzie otrzymał podpisaną przez prezydenta Krajowej Rady Narodowej nominację na profesora zwyczajnego Politechniki Gdańskiej.

Rys. 9. Decyzja Prezydenta Krajowej Rady Narodowej Bolesława Bieruta o mianowaniu prof. Leona Staniewicza profesorem zwyczajnym Politechniki Gdańskiej [1]

Rektor Politechniki Gdańskiej, prof. Stanisław Łukasiewicz, chcąc wykorzystać duże doświadczenie prof. Leona Staniewicza, powierzył mu w listopadzie 1945 roku obowiązki honorowego dziekana i kuratora Wydziału Elektrycznego, prosząc jednocześnie o opiekę nad tym wydziałem w sprawach zasadniczych. Tak Profesor o tym pisze w swoim pamiętniku: *"...i z tego powodu dziekan Wydziału Elektrycznego inż. Kazimierz Kopecki, z którym zresztą jestem w najlepszych stosunkach, radzi się stale ze mną w ważniejszych sprawach dotyczących Wydziału. Musiałem też objąć przewodnictwo komisji programowej"*.

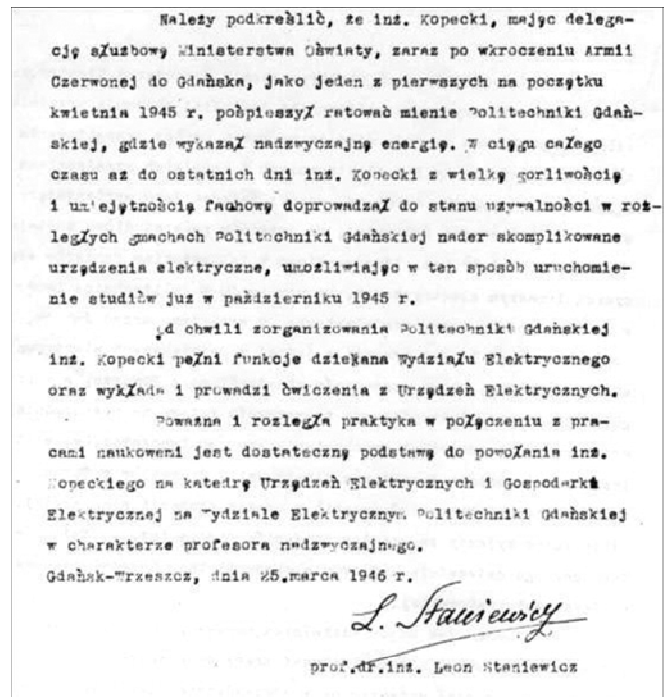

Rys. 10. Pismo Rektora Politechniki Gdańskiej prof. S. Łukasiewicza powołujące prof. L. Staniewicza na honorowego dziekana Wydziału Elektrycznego [1]

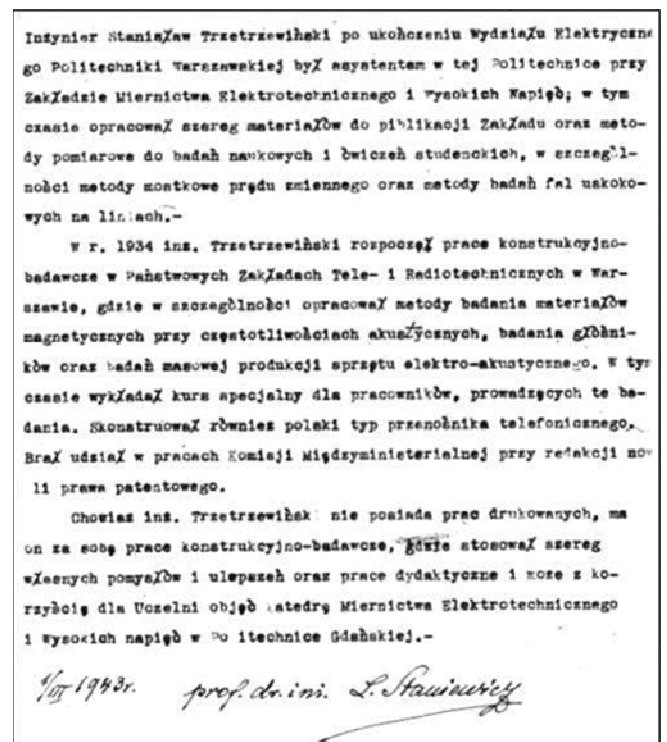
Profesor był jednym z głównych organizatorów Wydziału, włączył się z wielkim zaangażowaniem do tworzenia programów studiów zapewniających wysoki poziom kształcenia inżynierów elektryków oraz w organizację badań naukowych. Był założycielem i pierwszym kierownikiem Katedry Elektrotechniki Teoretycznej

Profesor Leon Staniewicz dobrze przysłużył się Wydziałowi Elektrycznemu przez roztropne wyszukiwanie kandydatów do pracy naukowej i formowanie ich. W roku 1946 opracował opinię o pracy naukowo-dydaktycznej dla wielu pracowników Wydziału, w tym dla dziekana inż.

Kazimierza Kopeckiego oraz inż. Stanisława Trzetrzewińskiego.

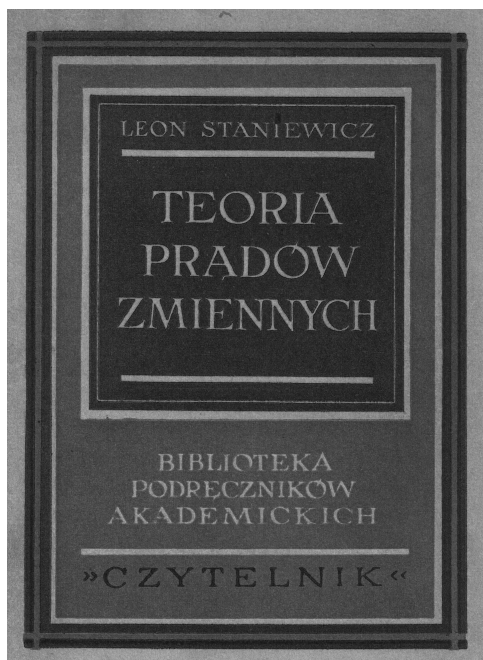
Rys. 11. Fragment opinii prof. L. Staniewicza o pracy naukowo-dydaktycznej inż. Kazimierza Kopeckiego [4]

Rys. 12. Opinia prof. L. Staniewicza o pracy naukowo-dydaktycznej inż. Stanisława Trzetrzewińskiego [4]

W powojennej Polsce brakowało wszelkich podręczników, również podręczników dla młodzieży akademickiej studiującej elektrotechnikę na Politechnice Gdańskiej. W Katedrze prof. Leona Staniewicza dużo czasu poświęcano na przygotowanie wykładów i zadań do ćwiczeń oraz na prace związane z wydaniem skryptów z podstaw elektrotechniki oraz drugiego wydania książki *Teoria prądów zmiennych*. Niezależnie od drugiego wydania w roku

1946 i 1947, na potrzeby dydaktyki opublikowane zostały przez Profesora poprawione i poszerzone wydania podręcznika *Podstawy Elektrotechniki*. Warunki pracy nad organizacją warsztatu naukowego były trudne, często brakowało prądu, a w domu i na Politechnice w pomieszczeniach było zimno.

Rys. 13. Obwoluta drugiego wydania książki prof. L. Staniewicza „Teoria prądów zmiennych” [2]

PRZEDMOWA
DO DRUGIEGO WYDANIA

W zniszczonej przez wojnę Polsce dawał się odczuwać brak wszelkich podręczników, a w szczególności podręczników dla szkół akademickich; należało więc jak najprędzej przystąpić do przygotowania odpowiednich dzieł, pomimo trudności uzyskania potrzebnych do tego źródeł.

Autor niniejszej książki, prof. dr Leon Staniewicz, prace wstępne do drugiego wydania rozpoczął zaraz po zakończeniu wojny, w r. 1945, początkowe jednak powojenne trudności wydawnicze uniemożliwiły wcześniejsze jej wydanie.

Doceniając potrzeby młodzieży akademickiej studiującej elektrotechnikę teoretyczną na Politechnice Gdańskiej, prof. dr Leon Staniewicz, niezależnie od prac związanych z przygotowaniem drugiego wydania książkowego, wydał tymczasem dwukrotnie swoją książkę w postaci skryptu.

Obecne wydanie wykazuje znaczne różnice w porównaniu z pierwszym, które trzeba było opracować i uzupełnić, dostosowując je do obecnego stanu nauki, z zachowaniem jednakże pewnych ram, zakreślonych programami szkół akademickich. Szczególnie uległa zmianie teoria czwórników, linii łączonych oraz zastosowania metody składowych symetrycznych do obliczania prądów zwarcia; poza tym usunięto szereg błędów, które się ukrađły do pierwszego wydania.

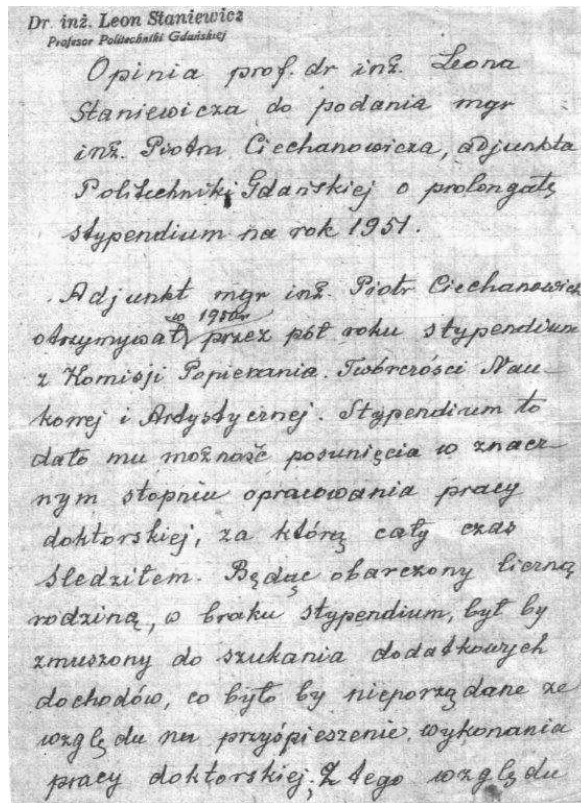
Drugiego wydania książki autor niestety już nie doczekał, zmarł bowiem nagle, przy pracy nad pierwszą korektą niniejszej książki.

Korektę książki po śmierci autora przeprowadzili pracownicy naukowcy Katedry Elektrotechniki Teoretycznej Politechniki Gdańskiej: adiunkt mgr inż. Piotr Ciechanowicz i st. asyst. mgr inż. Jerzy Dziedzic. Rysunki wykonał st. asyst. mgr inż. J. Dziedzic. Poza wymienionymi w końcowej korekcie wzięli udział pracownicy naukowcy Katedry: st. asyst. mgr inż. T. Mazurkiewicz i st. asyst. mgr inż. J. Cimoszko.

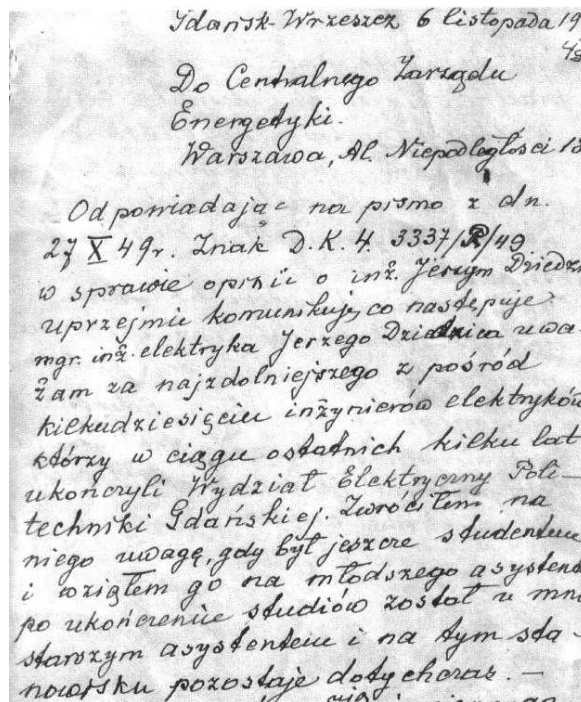
E. KENIG
KIEROWNIK ZESPOŁU KATEDR ELEKTROTECHNIKI
TEORETYCZNEJ I MIERNICTWA ELEKTRYCZNEGO
POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Rys. 14. Przedmowa prof. E. Keniga do drugiego wydania książki prof. L. Staniewicza „Teoria prądów zmiennych” [2]

Swoich współpracowników i asystentów Profesor Staniewicz traktował z wielką życzliwością i troskliwością. Interesował się ich życiem zawodowym i prywatnym, a świadczą o tym pozytywne opinie o mgr. inż. Piotrze Ciechanowiczu i inż. Jerzym Dziedzicu.

Rys. 15. Fragment opinii dla mgra inż. Piotra Ciechanowicza [2]

Rys. 16. Fragment opinii dla inż. Jerzego Dziedzica [2]

Profesor Staniewicz był człowiekiem życzliwie podchodzącym do studentów i absolwentów [2, 3, 4, 5, 6], o czym w szczególności przekonali się pierwsi dyplomanci Wydziału Elektrycznego w czasie egzaminu, który odbył się we wrześniu 1946 roku. Tak Profesor wspomina o tym egzaminie w swoim pamiętniku: Rok akademicki przeciągnął się do końca lipca, a ponieważ we wrześniu wypadało wyznaczyć egzamin dyplomowy dla 11 dyplomanów, musiałem, jako przewodniczący egzaminu dyplomowego dość wcześnie przerwać letnie wakacje. Egzamin ten pozostawił miłe wspomnienie, skład przystępujących do tego

egzaminu był bardzo różnorodny, słuchacze różnych politechnik, z przeszło pięcioletnią przerwą, spędzoną w całości lub częściowo w wojsku lub obozach, trudno więc było stawiać tym rozbitkom, takie same wymagania jak normalnym studentom. Rozumiejąc tę sytuację starałem się ułatwić tym dyplomantom uzyskanie dyplomu i wszyscy oni uzyskali tytuł inżyniera elektryka. Odczuli to oni i bardzo było miło z ich strony, że ofiarowali mi książkę Axela Munthe „Księga z San Michele” z następującą dedykacją: „W pamiętnym dla nas dniu w dowód szacunku i wdzięczności, Panu prof. dr. inż. L. Staniewiczowi pierwsi inżynierowie Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej, Gdańsk Wrzeszcz 07.09.1946”.

Rys. 17. Fotografia na schodach przed głównym wejściem Wydziału Elektrycznego po egzaminie dyplomowym pierwszych inżynierów na Wydziale Elektrycznym, 7 września 1946 r. [4]; od lewej pierwszy rząd: inż. Antoni Jezierski, prof. Łukasz Dorosz, prof. Leon Staniewicz, prof. Stanisław Kaniewski, inż. Stanisław Kuropatwiński, student Jerzy Jaczewski; drugi rząd: inż. Józef Mikulski, kierowniczka dziekanatu Matylda Nosekowa (siostra rektora prof. S. Turskiego), dziekan prof. Kazimierz Kopecki, inż. Sławomir Wyszkowski, inż. Stefan Roszczyk, inż. (nie rozpoznany), inż. Tadeusz Lipski; trzeci rząd: inż. (nie rozpoznany), pracownica dziekanatu Alicja Laskowska, inż. Adam Traczewski, inż. Mieczysław Stefaniak, inż. Stefan Piątek

Rys. 18. Uczestnicy uroczystego obiadu urządzonego przez absolwentów Sekcji Energetyki i Konstrukcji Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej, Grand Hotel, Sopot 22 czerwca 1948 roku; od lewej: Janusz Morawski, Józef Kozak, Aleksander Rak, Michał Walentynowicz, Ludwik Matecki, Wiktor Rutkowski, prof. Kazimierz Kopecki, Franciszek Więckiewicz, Halina Korszun, Jerzy Dziedzic, prof. Leon Staniewicz, prof. Antoni Kozłowski, Edmund Świrkowski, prof. Łukasz Dorosz, Erazm Sawicki, Jan Kuta, prof. Stanisław Kaniewski, Czesław Wojniłłowicz, Józef Cimoszka, Zbigniew Makowski, prof. Stanisław Trzetrzewiński, Janusz Kryczkowski, Zdzisław Manitius, Jan Molenda, Jan Malinowski, Andrzej Magnusi, Wincenty Chodorowski, Janusz Dylewski [4]

Z inicjatywy Profesora, członka honorowego SEP, w październiku 1945 roku został reaktywowany Gdański Oddział Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Będąc członkiem honorowym SEP, na początku października 1945 roku Profesor zaprosił do swojego mieszkania inżynierów elektryków: Aleksandra Kuźmińskiego, Ignacego Maleckiego, Piotra Ciechanowicza i Henryka Bartmańskiego, którzy w tym czasie organizowali i uruchamiali Zakłady i Sieci Elektroenergetyczne w Gdańsku. Owocem spotkania była propozycja reaktywowania Oddziału Pomorskiego SEP i już 21 października prof. Staniewicz przewodniczył pierwszemu zebraniu informacyjnemu inżynierów elektryków, na którym omawiano sprawy utworzenia Oddziału. Na zebraniu tym wybrano Profesora do komisji organizacyjnej tegoż Oddziału.

4. NASTĘPCY PROF. LEONA STANIEWICZA KIERUJĄCY KATEDRĄ I ZAKŁADEM ELEKTROTECHNIKI TEORETYCZNEJ

Profesor Leon Staniewicz był założycielem, organizatorem i pierwszym kierownikiem Katedry Elektrotechniki Teoretycznej. Katedra została powołana w roku 1945 i istniała do roku 1969. W latach 1969-1991, po zmianie w roku 1969 organizacji Wydziału na strukturę instytutową, utworzono Zakład Elektrotechniki Teoretycznej w ramach Instytutu Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych. Od roku 1991 powróciła nazwa Katedry Elektrotechniki Teoretycznej, której nazwę w roku 1999 zmieniono na Katedrę Elektrotechniki Teoretycznej i Informatyki, a w roku 2019 na Katedrę Elektrotechniki, Informatyki i Systemów Sterowania. Kierownikami wymienionych jednostek organizacyjnych po prof. Leonie Staniewiczzie byli wymienieni niżej profesorowie.

W latach 1951-1954 katedrą kierował docent Eugeniusz Kenig (rys. 19), pełniący również funkcję prodziekana a następnie funkcję dziekana Wydziału Elektrycznego. Specjalizował się głównie w tematyce maszyn elektrycznych. Nauczał elektrotechniki ogólnej i maszyn elektrycznych.

W latach 1953-1965 funkcję kierownika pełnił prof. Jerzy Dziedzic (rys. 20), który pełnił również wiele innych funkcji na wydziale i na uczelni, w tym dziekana, dyrektora instytutu i prorektora ds. młodzieży i prorektora ds. kształcenia. Rozwinął od podstaw tematykę automatyki w środowisku gdańskim. Prowadził dydaktykę z elektrotechniki teoretycznej i podstaw automatyki. Wspólnie z prof. Piotrem Ciechanowiczem wydali wiele skryptów i podręczników z zakresu elektrotechniki teoretycznej.

W okresie 1965-1970 katedrą kierował prof. Piotr Ciechanowicz (rys. 21), który pełnił również funkcję prodziekana Wydziału Elektrycznego oraz dziekana Wydziału Elektrycznego w Wyższej Szkole Inżynierskiej. Wspólnie z prof. J. Dziedzicem wydali wiele skryptów i podręczników z zakresu elektrotechniki teoretycznej. Jego specjalnością naukową była głównie elektrodynamika i generatory MHD. Z tej tematyki opublikował wiele prac. Nauczał podstaw elektrotechniki i elektrotechniki teoretycznej.

Rys. 19. Docent Eugeniusz Kenig

Rys. 20. Profesor Jerzy Dziezic

Rys. 23. Profesor Paweł Zimny

Rys. 24. Profesor Kazimierz Jakubiuk

W latach 1970–2001 zakładem a następnie katedrą kierował prof. Jerzy Hryńczuk (rys. 22), który pełnił również funkcję prodziekana wydziału. Jest specjalistą w zakresie elektrodynamiki, fizyki plazmy, pól sprzężonych oraz metod matematycznych w technice. Błyskotliwy, o wielkiej erudycji i lubiany wykładowca elektrodynamiki i obwodów elektrycznych.

Rys. 21. Profesor Piotr Ciechanowicz

Rys. 22. Profesor Jerzy Hryńczuk

W latach 2001-2009 (rys. 23) kierownictwo przejął prof. Paweł Zimny, który pełnił również funkcje zastępcy dyrektora instytutu, prodziekana i dziekana wydziału oraz kierownika studium doktoranckiego. Jego specjalnością naukową była elektrodynamika, pola sprzężone, metody numeryczne i metody matematyczne w technice. Znakomity teoretyk z zakresu elektrotechniki i matematyki, wykładowca elektrodynamiki, obwodów elektrycznych, metod numerycznych i metod fizyki matematycznej.

W okresie 2009-2017 katedrą kierował prof. Kazimierz Jakubiuk (rys. 24), który pełnił również funkcje prodziekana, dziekana wydziału, kierownika studium doktoranckiego, a także prorektora ds. rozwoju i jakości. Specjalista z zakresu elektrodynamiki, pól sprzężonych i fizyki wysokich gęstości energii. Wykładowca elektrodynamiki, obwodów elektrycznych i metod numerycznych.

Od roku 2017 katedrą kieruje prof. Mirosław Wołoszyn (rys. 25), który pełnił funkcję prodziekana, a od roku akademickiego 2020/21 dziekana wydziału. Jego zainteresowania badawcze dotyczą lokalizacji i identyfikacji obiektów ferromagnetycznych, systemów magnetometrycznych do wykrywania obiektów, systemów demagnetyzacji okrętów i systemów pomiarowych pól fizycznych okrętów. Nucza elektrodynamiki, metod numerycznych i metod matematycznych w elektrotechnice.

Rys. 25. Profesor Mirosław Wołoszyn

Zespoły naukowe tworzone w katedrze prowadziły badania w wielu obszarach tematycznych dotyczących zarówno teorii, jak i zastosowań praktycznych elektrotechniki i nauk pokrewnych. Zespoły te realizowały wiele projektów badawczych własnych i zleconych oraz rozwijały szeroką współpracę z innymi zespołami naukowymi na wydziale, uczelni oraz poza uczelnią. Powstało wiele wartościowych publikacji, opracowań podręczników i skryptów. W ostatnich kilkunastu latach w katedrze realizowano wiele projektów badawczych ważnych dla obronności kraju.

5. ZAKOŃCZENIE

Prof. Leon Staniewicz był człowiekiem szlachetnym, pełnym wiary, ufności i pokory. Jego wszechstronna działalność cieszyła się zawsze wielkim uznaniem i szacunkiem współpracowników, studentów oraz członków rodziny. Warto tu przytoczyć wspomnienia mieszkającego w Gdańsku wnuka profesora, dra med. Leona Staniewicza: *O moim dziadku – po latach*, książka *Pionierzy Politechniki Gdańskiej*, (Wyd. PG, Gdańsk 2005), który tak pisał:

Był też Profesor wszechstronnie uzdolnionym, grał na pianinie, a mając ładny głos, śpiewał w czterech językach, po polsku, niemiecku, francusku i rosyjsku. Zachował się odręczny spis zatytułowany „Co ja gram”, w którym wymienionych jest kilkadziesiąt utworów, i to zarówno lekkich piosenek popularnych, różnych pieśni, tańców, muzyki z operetek, jak i utworów Moniuszki, Chopina oraz kilkanaście patriotycznych pieśni narodowych. Są w tym spisie piosenki popularnego XIX-wiecznego autora Artura Bertelsa. Nasz dziadek nauczył się ich w dzieciństwie od starszego o 6 lat Gabriela Narutowicza. Ten zaś bywał u Jego rodziców w Petersburgu. Śmierć Narutowicza jako prezydenta Rzeczypospolitej odczuł zarówno w kategoriach straty osobistej, jak i krzywdy wyrządzonej Polsce. Lubił młodość. W lutym 1946 r. przyjął zaproszenie na karnawałowy wieczorek taneczny koła studentów elektryków. Studenci przyprowadzili Go, a po wieczorku odprowadzili do domu.

Leon Staniewicz 25 czerwca 1894 roku w Nowej Doli koło Poniewieża poślubił Elwirę Marię ze Staniewiczów urodzoną 21 października 1875 roku w Podubisiach na Żmudzi (córka Mariana Tadeusza Staniewicza i Ludwika Elwiry z Wojtkiewiczów). Elwira urodziła w Petersburgu troje dzieci: dwie córki, Ludwikę (1895–1925) i Elwirę (1903–1995) oraz syna Leona (1900–1953). Młodsza córka Elwira zamężna z Jerzym Staniewiczem przybyła w 1945 r. do Gdańska z rodziną i ojcem. Zamieszkali wszyscy razem w Gdańsku Wrzeszczu przy ulicy Uphagena 15.

Prof. Leon Staniewicz do ostatnich chwil życia był bardzo aktywny, wykazujący jasność myślenia i refleks. Dwa miesiące przed śmiercią przewodniczył Komisji, która

prowadziła egzamin dyplomowy dla grupy studentów [2, 6]. Jeszcze na kilka dni przed śmiercią Profesor pracował nad korektą książki *Teoria prądów zmiennych*. Jej powojenne wydanie ukazało się pod koniec 1951 roku, już po śmierci Autora i została nagrodzona przez Towarzystwo Naukowe Warszawskie.

Prof. Leon Staniewicz zmarł nagle 22 stycznia 1951 roku w swoim domu w Gdańsku otoczony troskliwą opieką bliskich. Jest pochowany na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie, kwatery 236, rząd VI, grób 140.

6. BIBLIOGRAFIA

1. Dokumenty w teczce osobowej Leona Staniewicza w Archiwum Politechniki Gdańskiej.
2. Dokumenty i informacje od członków rodziny prof. Leona Staniewicza.
3. Staniewicz L.: O moim Dziadku – po latach, Pionierzy Politechniki Gdańskiej, komitet redakcyjny Paszota Z., Rachoń J., Wittbrodt E.: Politechnika Gdańska. 2005.
4. Roskosz R.: Leon Staniewicz – pierwszy Polak doktor elektrotechniki, profesor wielu uczelni akademickich. INPE, nr 182-183, s. 84-98.
5. Roskosz R.: Leon Staniewicz – pierwszy Polak doktor elektrotechniki. Z kart historii elektryki na Pomorzu, 80 lat Stowarzyszenia Elektryków Polskich na Wybrzeżu, pod red. Świsulskiego D. Gdańsk 2012.
6. Roskosz R.: Leon Staniewicz – pierwszy Polak doktor elektrotechniki, profesor wielu uczelni akademickich, Przegląd Elektrotechniczny Nr 4/2015.

PROFESSOR LEON STANIEWICZ - HONORARY DEAN OF THE FACULTY OF ELECTRICITY AND FOUNDER OF THEORETICAL ELECTRICAL ENGINEERING DEPARTMENT

A short, rich biography of the outstanding electrician Leon Staniewicz, Professor of the Electrotechnical Institute and the Institute of Civil Engineers in St. Petersburg, Warsaw University of Technology and Gdańsk University of Technology was presented. A description of various periods in the life of the Professor related to the history of Poland was given. Particular attention was devoted to the activities of prof. L. Staniewicz at the Gdańsk University of Technology, which 75 years ago became a Polish university and due to the lack of scientific and didactic staff had to meet the challenges of the country being rebuilt from war damage. Profiles of Prof. Staniewicz's successors in the Department of Theoretical Electrical Engineering are presented.

Keywords: outstanding scholars, biographies, history of technical universities.